

Poslanica Društva za pomorsko pravo Slovenije ob svetovnem dnevu oceanov

Oceane in morja častimo ob številnih priložnostih, bodisi izključno »njim namenjeno« ali v širšem kontekstu, denimo 2. februarja - *svetovni dan varstva mokrišč*, 7. marca - *slovenski dan pomorstva*, 22. marca - *svetovni dan voda*, 23. marca - *svetovni meteorološki dan*, 22. aprila - *svetovni dan Zemlje*, 20. maja - *evropski dan pomorstva*, 22. maja - *mednarodni dan biotske raznovrstnosti*, 5. junija - *svetovni dan okolja*, 8. junija - *svetovni dan oceanov*, 27. septembra - *svetovni dan turizma* in zadnji teden v septembru - *svetovni dan pomorstva*.

Praznovanja pa žal ne bodo zadostovala za ohranitev naše modre dediščine, ki postaja vedno bolj oljnata, sintetična in vsestransko onesnažena greznica, ki jo za nameček temnijo in grenijo podnebne spremembe. Zatorej moramo združiti moči vsi, ki se tako ali drugače ukvarjamo z morjem in pomorstvom, od vlade in ministrstev ter drugih upravnih organov, slovenskega in evropskega parlamenta, Evropske komisije, obalnih občin, izobraževalnih in raziskovalnih institucij, pa vse do civilnih pobud, društev in posameznikov.

Naši oceani in morja so naša skupna odgovornost, kajti živimo na planetu Ocean, kjer imamo eno samo podnebje in le eno samcato prihodnost.

Zatorej Društvo za pomorsko pravo Slovenije ugotavlja, predlaga in poziva:

1. Slovenija ni podeželska deželica na sončni strani Alp, temveč ***evropska država na morski strani Triglava***, kar je lepo razvidno iz našega grba in zastave. To je naša vsestranska komparativna prednost, ki jo ne sme ovirati (žal še vedno) prevladujoča kontinentalna miselnost!
2. Nihče nima pravice, da se odpove eni sami pedi slovenskega morja, zato moramo vztrajati pri določitvi ***pravične kopenske in morske meje s sosedo Hrvaško ter stiku z odprtim morjem***.
3. Država je dolžna zagotoviti vsestranski razvoj trajnostnih, okolju prijaznih pomorskih dejavnosti v skladu z ***Resolucijo o pomorski usmerjenosti Republike Slovenije*** iz leta 1991.
4. Država mora na podlagi 72. člena *Ustave Republike Slovenije* ***skrbeti za zdravo življenjsko okolje***, do katerega ima vsakdo pravico, ki jo zagotavlja ustava. »Skrb« ne pomeni le preventivno, represivno in kurativno ukrepanje, temveč tudi izboljševanje (morskega) okolja!
5. Slovenija mora ratificirati vse ***mednarodne sporazume***, ki urejajo varovanje morskega okolja pred onesnaževanjem in uničevanjem ter zagotoviti njihovo spoštovanje v praksi. To velja tudi za evropske predpise.
6. Slovenska vlada oziroma ministrstvo za promet mora še letos pripraviti, državni zbor pa sprejeti ***Resolucijo o celostni pomorski politiki Republike Sloveniji***, ki bo temeljila na modri knjigi Evropske unije iz leta 2007 in posebnih smernicah Evropske komisije za pripravo nacionalnih pomorskih politik iz leta 2008.

Celostna pomorska politika ima pet ciljev, in sicer (1) optimalno povečanje trajnostne uporabe oceanov in morij, (2) oblikovanje na znanju in inovacijah temelječe podlage za pomorsko politiko, (3) zagotovitev čim višje kakovosti življenja v obalnih regijah, (4) spodbujanje vodilne vloge Evrope v pomorstvu in (5) večja prepoznavnost pomorske Evrope.

Slovenska holistična pomorska politika mora urejati vse vidike pomorstva, zlasti pa ekološke probleme s poudarkom na preprečevanju onesnaženja morskega okolja in blaženju klimatskih sprememb, biotehnologijo in prostorsko planiranje obalnega ter priobalnega območja, ladjarstvo, ladjedelstvo, izdelavo manjših plovil in opreme za ladje, jahte in čolne, ribištvo, ribogojstvo, školjkarstvo, predelavo rib, solinarstvo, pridobivanje naravnih surovin in energije iz morja, pristaniške dejavnosti, storitve pomorskih agencij, turizem, izobraževanje za potrebe pomorskega gospodarstva in znanstveno raziskovanje morja.

V duhu evropskih smernic bi morali v naši pomorski politiki upoštevati vsaj pet bistvenih izhodišč: (1) Pomorska politika mora temeljiti na dejstvu, da so vse zadeve, povezane z morjem, medsebojno prepletene in jih je treba obravnavati kot celoto. (2) Določiti moramo organ, ki bo zagotovil politično upravljanje s pomorstvom na najvišji ravni. To lahko postane ministrstvo za promet, ki bi se po vzoru nekaterih drugih držav preimenovalo v ministrstvo za pomorstvo in promet in tako še bolj podkrepilo našo zgodovinsko in deklarirano pomorsko usmerjenost. Alternativno bi lahko te pristojnosti zaupali direktoratu za pomorstvo, pri čemer v obeh primerih ne bo lahko, saj bo treba številne pristojnosti in posledično tudi proračunska sredstva prenesti z različnih ministrstev na eno samo. (3) Pomembne so tudi podnacionalne ravni odločanja, kar pomeni, da morajo biti v pripravo in izvedbo pomorske politike aktivno vključene občine in bodoče pokrajine. Ne sme se dogajati, da Ljubljana kuje pomorske račune brez kr(č)marja, torej brez Kopra, Izole in Pirana ter obalnega gospodarstva! (4) Komisija priporoča, da državni organi pripravijo pomorsko politiko v tesnem sodelovanju z vsemi zainteresiranimi stranmi iz pomorskega sektorja v širšem pomenu besede. (5) Pri pripravi pomorske politike je treba upoštevati učinkovitejše čezmejno sodelovanje oziroma povezovanje regionalnih morskih bazenov, torej v našem primeru zlasti Severnega Jadrana in Sredozemlja.

7. Slovenska vlada bi si morala prizadevati, da Mednarodna pomorska organizacija razglasi ***Severni Jadran za posebno občutljivo morsko območje!***
8. Ker je le še 25 odstotkov slovenske obale v naravnem stanju, je izjemno pomembno ***preudarno prostorsko načrtovanje obalnega območja*** in ***dosledna pravilna in pravična uporaba morskega javnega dobra*** v skladu z *Zakonom o vodah* in drugimi predpisi.

prof. dr. Marko Pavliha
predsednik društva